קכג: כל הכלים פרק שבעה עשר שבת

וסבינא דאשכבתא. פירש בקונטרס סכין שהקנים מקלנין בה כשר וי"מ סכין ששוחטין בה שמקפיד שלא תיפגם ויש ליזהר שלא לטלטלו אפי' לצורך גופו דהוי כיתד של מחרישה דאפי' ר"ש מודה כדאמרינן בסוף מכילתין (דף קנ.):

מקצוע של דבילה. לא תשיב אלא כלים דלאו בני קיבול דהא פשיטא דכוסות וקערות ולוחיות היו מטלטלין:

איתיביה אביי מדיבה. בשלמא לדידי מוקמינן לצורך מקומו וה"מ לשנויי כר' נחמיה כדשני לעיל ואכי נמי הוה ידע דהא משני ליה רבה הכי לעיל אלא פריך לרבא אולי יאמר מירוץ אחר ורבא לא בעי לשנויי כר' נחמיה דלית הלכתא כוותיה ורבה דמשני ליה כר' נחמיה משום דמשמע ליה אין מטלטלין אותם בשום ענין: **הכא** נמי מחמה לצל. והא דעקט לקנא עליו בשר אע"ג דלצורך גופו ומקומו נמי שרי לאשמעינן דאפילו בהא פליגי ר"ש דלא שרו מחמת שמחת יו"ט:

לא סידור קנים. אע"ג דאין שבות (ו) במקדש כמה שבותים דאשכחן במקדש (ז) שגזרו פעמים לצורך כי הכא בקנים ומקלות לפי שהיו מחללים את השבת: (ח) **הרי היא** בכלי הכלים. אע"ג דקודש התרת כלים נשנית איכא למימר: כל הכלים כעין כוסות וקערות: הא

אפיקטויזין. להקיא. שותה משקים ומקיא ולא לרפואה אלא להריק את מעיו שיוכל לאכול ולשתות (ט)[היום] הרבה כדאמרי' בפרק חבית (י). ואע"ג דלא גזור בה משום שחיקת סממנין דהא לאו לרפואה היא אסור משום דמתקן גברא: **הכא אורחיה.** והרי הוא כמי שמאכילו ומשקהו: **ליעול כה אם קקון.** אלמא תקוני גברא במידי דלאו לרפואה לליכא משום שחיקת סממנין שרי: **פקיד.** הקוץ הזה אינו מחובר בו אלא מופקד ונמצא שם יהונתן זו אינו מיקון: **הכא לא פקיד.** ודמי למלאכה שמסדלן ומכניסן למקום אחר: **מתני' קנה של זיתים.** לאחר מסיקתן ליבר כמעטן ומנגן מתאסף במוכן ונוח לנטות ויש לו קנה להפכן ולנדבדק אם כמהו כל לרכן ומנגינן לבית הכבד: **אם יש קצר כראשו.** כעין פקק של קנה קולטום: **מקבל טומאה.** דכלי הוא לפי שעב ברשאו קלת: **ואם לאו.** לא דמי לכלי. ובגמ' מפרש לה: **גמ' ואמאי.** כי יש בו קצר כראשו נהי נמי דקצר משוי ליה מנא מיהו פשוטי כלי עץ הוא שאפילו חלול הוא אין חלול עשוי לקבל כלום: **הופכו ורואה.** בחלל ראשו שמשמיר אם ע"י שהוא פקוק בקצר מן השמן הזב מן הזיתים ובולק בו אם הגיעו לעצור זוב היא לי קבלה בחלל שלו ואם לאו שאין קצר כראשו אין השמן נראית אם מפני שאינו פקוק וכולו חלל הלך לאו לקבל הוא עשוי והוי פשוטי כלי עץ וכין כך וכין כך ניטל בשבת דהא כלי הוא להפוך בו זיתים: **מתני' מסר הגדול.** מגירה גדולה שעשויה לקנות קולות: **ויחד של מחרישה.** הוא כלי גדול העשוי כסכין שבו עושין חריץ של תלם המעגה קולטר"ש בלע"ז. דהנך קפיד עלייהו ומייחד להם מקום אלא חזו למלאכה אחרת: **גמ' אוכלא דקלרי.** כלי נחושת העשוי כגפה נקבים נקבים והוא של כוכסים ונותנו על הבגדים ומזלף בו המים עליהן. וי"מ שמגמרין מוגמר ממחתיו והבגדים מונחין עליו ומתגמרין דרך הנקבים: **חרבא דאושכפא.** סכין של לענעין: **וסכינא דאשכבתא.** סכין של בית המקולין שהקנים מקלנין בו בשר: **חגינא.** דוליר"ש. כל הני קפדי עלייהו משום דמפגמי ומקלי להו בידיים: **ג' כלים.** ומו לא ולקמן אמרינן דבימי נחמיה בן חכליה בבית שני גזרו על טלטול כל הכלים כדי לגדור גדר להחמיר באיסורי שבת מפני שהיו מקילין בה: **מקצוע.** לחזמל שמחתכין בו דבלה. יעשהו במקצועות מתרגמינן באיזמליהון (ישעיה מד): **זומא לסטרון.** כף גדולה שמסלקין בו זוהמא של קדירה: **וסכין קטן.** שחותכין בו לחם ובשר ואוכלין. דהני תדירין בתשמיש: **הסירו.** עוד כשראו שחזרו להזהר קלת באיסור שבת וחזרו והתירו כשנהגו יותר וחזרו והתירו ולקמיה מפרש מאי כולהו הנך התירו: **עד שלמדו.** עוד חזרו והתירו את הכל עד שלמדו הכל ניטלין חוץ מן המסר הגדול כו': **הסירו.** לטלטל. דבר שעיקר מלאכתו בחול להיתר לדבר המותר בשבת התירו לטלטל לצורך גופו אם הוצרך להשתמש בגוף הכלי אבל לא משוס שהוצרך למקומו: **וחזרו והסירו.** את אלו לצורך מקומו: **וחזרו והסירו אף מי שמלאכתו לאיסור.** והוצרך לו בשבת לגופו למלאכת היתר ומיהו לא הותרו אלו לצורך מקומו: **כל הכלים.** הללו שאמרנו חוץ מן המסר הגדול דלא שרי לא לצורך גופו ולא לצורך מקומו. ואביי דמתרץ הכי הדר ביה לגבי רבה דאמר לעיל [קכב:] קורנס של נפחים שניטו דבר שמלאכתו לאיסור שרי לצורך גופו: **א"ל רבא מכדי.** לצורך התירו כפעם ראשונה: **מה לי גופו מה לי מקומו.** תרוייהו לצורך ניטלו: **מחמה לצל.** שאינו צריך לו עכשיו לא לגופו ולא למקומו אלא חם עליו שמא יתבקע בחמה: **עד שלמדו.** היינו עוד היתר אחרינא כל הכלים גדולים. ומיהו לכדאוקימנא של היתר אפי' מחמה לצל ושל איסור לצורך גופו או מקומו: **אין מטלטלין אותה.** בשלמא לדידי אין מטלטלין אותה לצורך מקומה קאמר אלא לדידך אמאי: **משנה** זו. דלעיל בראשונה היו אומרין ג' כלים ותו לא משום דהוו מזלגים בשבתות דכתיב בימים ההמה וגו': **קנים ומקלות כו'.** מפניות הן כדמפרש ואזיל: **קודש הפרש כלים.** מנין האחרון שהותרו כולן לצורך גופן לאחיי ולרבא אף לצורך מקומו: **לא סידור הקנים.** שהיו נותנין במערכת לחם הפנים בין חלה לחלה להפריון ליכנס הרוח ביניהן אלא תעפשו: **ולא נטילתן.** מן המערכה ישנה: **דוחה אם השבת.** אלא נכנס בע"ש ונוטל הקנים ונמתר מסלק המערכה הישנה ומסדר החדשה בלא קנים ולומלאי שבת נכנס ונוטל הקנים ביניהן. זו נשנית קודם היתר מנין המשנה דהא מלאכתן להיתר וקאמר להו לצורך גופן: **מקלין דקין וחלקין היו.** בעזרה בפסח אחל להיות י"ד בחול: ילו

עין משפט נר מצוה

יא א מי' פכ"ו מהל' שבת הלכה ז:
יב ב מי' פ"ח מהלכות כלים הלכה י:
יג ג מי' שם פ"ב הל"כ:
יד ד ה מי' שכ"ח מהל' שבת הלכה ט ומתג לאחין סה טור ושו"ע סי"ח סימן שח סעיף ח:
טו ו מי' שם הלכה ג סי"ט שם סעיף ג:
טז ז מי' פ"ח מהלכות תמידין ומוספין הלכה יח:
יז ח מי' פ"ח מהלכות ק"ש הלכה יד:

מוסף רש"י

ר' יוסי אומר כל הכלים ניטלין. ואפילו מלאכתן לאיסור (לקמן קנ:). חרץ מן המסר הגדול. מגירה שהיא נאמנין לקון בה עצים, ומוקלה מחמת חסרון כים, שלא יסתבכו חרלים שהוא עשוי כסכין מלא פגימות (לקמן קנ:). ויחד של מחרישה. המופר את הקרקע. קולטר"ש בלע"ז (שם). ושוין. ס"ם וכ"ה שמלקי נטולין אם הפלי לקנא עליו בשר כיון"ש, שאם קצב עליו בשר. שעשה לצורך שמחת יו"ט, שאסור לטלטלו. דהא דקאמר ר"ה משום שמחת יו"ט קשרי, אלמא משום דעלי מלאכתו לאיסור לחתיכה טרגים ומיטבי וקליפת עצים לענבר בהן עוקות לאור (לעיל קנו:). מקלות דקין חלקין. מחולקין. מפולגות קליפתן (לקמן נד:).

רב נסים גאון

בשעה שמהפך בו זיתים הופכו ורואה בו. כגון: דבני מערבא נרסי דבי ר' ינאי אמרי קנה שהתקינו להפך בו זיתים כיצד הוא יודע, אם היה מלוכלך במשקה ידוע שנגמר מלאכת המעשן ואם לאו בידוע שלא נגמרה מלאכת המעשן. אמר לון ר' לא הני שמואל אלא להיות שולה בו את הזיתים, ומשום הכי אמרי דמקבל טומאה דהואיל וכבלי קיבול דמי. אמר רב נחמן האי אוכלא דקצרי ביתר של מחרישה דמי. אוכלא דקצרי הוא כלי שדומה לרלעת ומעוכב הוא כולו נקבין ובו מולפין מים הכוכסין על הבגדים, ומשכחת לה בפרק כל ישראל יש להם חלק (סנהדרין צא:) אמרו מנקבין אותו ככברה. אמר אביי כאוכלא דקצרי.

רבינו חננאל

אפיקטויזין בשבת כו'. ורבותינו הגאונים אמרו פי' אחר, ואנן כתבנו מה שקיבלנו מרבותינו. קנה של זיתים וכו'. ואמרינן אמאי פשוטי כלי עץ הוא ואין מקבלין טומאה. ומפרקינן תנא משמיה דר' נחמיה בשעה שמהפך בו את הזיתים הופכו ורואה בו. ולא פי' מהו) הוא רואה בו. אבל פורש בתלמוד א"י, קנה שהתקינו להיות שולה בתוך בו הזיתים כיצד הוא יודע. אם מלוכלך במשקה בידוע שנגמרה מלאכת המעשן, ואם לאו בידוע שלא נגמרה מלאכת המעשן, א"ל ר' מנא לא תני שמואל אלא להיות שולה בו הזיתים. כלומר יש בו בית קיבול. אמר רב נחמן האי אוכלא דקצרי. כיתד של מחרישה דאמר, ואסור לטלטלה. פי' אוכלא, אבן גדולה שנותן הכופס עליה הירייה שרויה ללבנה והיא שרויה במים ומכה עליו במזורי, מכה ומהפך ומכה, ועוד שורה ובכה, ואחרי שישלים (נ"א: שמשלים) שושתה ומ"בשה, ועוד חוזר ושורה אותה פעם אחר פעם עד שתתלבן הישב. וי"א כלי חרש מנוקב שכופין אותו ע"ג נחלים ומקטרם בגפרית הכלים ללבנם. אמר אביי חרבא דאשכפתא, וסכינא דאשכבתא וחצינא דנגרי ביתר של מחרישה דמי ואסיר לטלטלם. תרבא דאשכפי, איזמל של שכף

מסורת הש"ס

א) (תוס' סה.). ב) לעיל פג: חגיגה כו: מנחות לו: [בכורות לח.]. ג) [מתמה שמתניתין ליתא ר' יוסי לומר וכן מוכח מתניתין דלקמן קנו. ע"ש אבל בפירוש"ן לא. ותמה סבר לה כר' יוסי דאמר כל הכלים ניטלין ור' יו"ט וכן בר"ש דלא"ש אתא ר' יוסי לומר כל הכלים יכו'.]. ד) לקמן קנו. עירובין לא.. ה) [נר' הפרוך בבבר אבל מיבלא ופי"ש פירוש בבני מיפסים]. ו) [תוס' פסחים]. ז) [לעיל קכב. לקמן קנד.]. ח) כלה יח. [תוס' כלה פ"ח]. ט) [ע' תוס' ב"ק לד: ד"ה דומין]. י) מנחות לו.. כ) פסחים כד.. ל) [ל"ל ר' אלעזר אומר]. מ) [רש"ל]. נ) [לקמן קמז:]. ס) [וע"ש תוס' מנחות לו. ד"ה לא סבור ותוספות עירובין דף קנ: ד"ה יהבלין]. ע) ע"ין לקמן קמז..

תורה אור השלם

ו בימים ההמה ראיתי ביהודה דורכים גתות בשבת ומביאים הערמות ועמסים על החמורים ואף יין ענבים ותאנים וכל משא ומביאים ירושלם ביום השבת ואעיד ביום מכרם ציד: נחמיה יג טו

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה לא סידור וכו' אשכחן במקדש. ע"ל דף קכו ע"א תוס' ד"ה ומתעה:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה לא וכו' אשכחן במקדש. ע"ל דף קכו ע"א תוס' ד"ה ומתעה:

לעזי רש"י

קולטר"א. קנקן של מחרישה. היתר הפולחת את הקרקע.
דולוי"ר [דולדיוריי"א]. מעצד (מגין גרון).

רבינו חננאל (המשך)

מדתרגמינן עשה לך חרבות צוריים. איזמלון חריפין. סכינא דאשכבתא. סכין המיוחדת לשחיטה בלבד. חצינא דנגרי. הוא גרזן. והוא המעצד של חרש. כיון דקסרי אפנמיהו קבע ליה מקום ומסיע דעתו מלעשות בהן מלאכה אחרת. הללו וכיוצא בהן שהן מוקצה מחמת חסרון כיס. אסור לטלטלן בשבת. דהי מפריש בסוף ערב מי שהחשיך הכולהו הני היינו טעמא דאסירי משום דמוקצה מחמת חסרון כיס ניטנו. ואפילו ר' שמעון מודה דתנן סתמא לדברי הכל כל הכלים ניטלין בשבת חוץ מן המסר הגדול ויתר של בחרישה. מקצוע של דבילה. כלי כרול שחותכין בו דבילה. זומליסטרון. תרוזר שבתפך בו הקדירה. כדתנן זומליסטרא שניטל כפה טריאה מפני המזלג וכו'. א"ר חגינא בימי נחמיה בן חכליה נשנית מישנה זו הכהים בימים ההמה ראיתי ביהודה דורכים גתות בשבת. כיון שראום כך שהקילו בשבת. אסרו להן כל הכלים ישרי

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com